

Kreta in cijfers

3 snaren heeft de Kretenzische lyra, die het eiland zijn onmiskenbare klank geeft.

5 verdiepingen had het paleis dat ruim 3400 jaar geleden in de Minoïsche tijd werd gebouwd in Knossós, niet ver van Heraklion.

6 euro bedraagt de gemiddelde huur voor twee ligstoelen met parasol aan de kust van Kreta.

7 uur duurt de reis met moderne autoveerboten van Heraklion naar de Atheense haven Piraeus.

20 cent krijgt de Kretenzische boer doorgaans voor een kilo sinaas-appels.

72,1 inwoners telt Kreta gemiddeld op 1 km². In Nederland en België is dat cijfer vijf tot zes keer zo hoog.

96 % van alle Kretenzers is Grieks-orthodox.

229 jaar lang heersten de Ottomanen over het eiland.

260 km meet Kreta van oost naar west – in vogelvlucht.

1000 vertrekken telde het paleis van Knossós, de grote archeologische vindplaats op Kreta.

1066 km lang is de kust van Kreta. Nu eens steil, dan vlak, vaak zanderig, soms met kiezels.

2456 m steekt de hoogste berg op Kreta tussen de Egeïsche Zee en de Libische Zee boven water uit.

2714 m lang is de hoofdbaan van de luchthaven van Heraklion.

4465 Duitse soldaten liggen op de militaire begraafplaats van Máleme als herinnering aan de Tweede Wereldoorlog.

8336 km² is de totale oppervlakte van het op vier na grootste eiland in de Middellandse Zee.

15.000 studenten staan ingeschreven aan de Universiteit van Kreta, die faculteiten heeft in Heraklion, Rethymnon en Chaniá.

300 km scheiden Kreta van de kust van Afrika.

Het kompas van Kreta

15 manieren om je onder te dompelen in het eiland

5

Een slimme familie! – Argyrópoli

Met veel hooggelegen dorpen op Kreta gaat het bergafwaarts. Leegloop is het probleem. In Argyrópoli in het bergland ten zuiden van Rethymnon pakt men dit aan. Met antiek erfgoed, verse vis en biologische producten worden bezoekers gelokt en arbeidsplaatsen gecreëerd.

► INFO

In de winkels en in de *kafenia* van Argyrópoli kun je gratis een platteland van de historische dorpskern krijgen. Zo kun je gemakkelijk de diverse bezienswaardigheden in het dorp vinden.

Bij de **dorpskerk van Argyrópoli** 1 begint je dag op het platteland. In de boogpoort ertegenover draait bij **Lappa Avocado** 1 alles om deze exotische vrucht. De familie Manousákas plantte in 1984 de eerste vijfhonderd bomen. Toen de verkoop maar traag op gang kwam, kregen ze in 1996 het idee avocado-olie te winnen en cosmetische producten te ontwikkelen. Inmiddels staan er 2500 bomen. In de taverna ertegenover weet men avocado's ook anders te benutten: men serveert ze met tonijn-mousse, met garnalen of met honing en yoghurt, voegt ze toe aan salades en perst er sap van.

Genezing van oogkwalen

Sporen van de oudheid zijn er volop, zoals bij de kleine **Agía Paraskevíkerk** 2. Ga over de trap treden omhoog naar het kerkhof en kijk goed waar je loopt: een van de trap treden is de afdekking van een antieke sarcofaag van een kind. Het woord sarcofaag betekent merkwaardig genoeg 'vlees-eter'. Op het kerkhof staat een antieke zuil, met eromheen enkele resten van andere zuilen. Deze zijn van de antieke stad Láppa, de voorganger van Argyrópoli. In het kerkje zie je verscheidene iconen van Paraskeví. Als je goed kijkt, zie je dat de heilige een schaalje met een paar ogen draagt. Paraskeví is een vroegchristelijke martelares, bij wie de ogen werden uitgestoken. Mensen met een oogkwaal zoeken daarom genezing bij haar. Aan de zilveren votiefbordjes met een paar ogen erop is te zien dat gelovigen met een oogkwaal zich tot haar wenden.

Forellen springen, steuren niet

Na de wandeling heb je misschien trek gekregen. Rijd in dat geval in de richting van de noordkust

en sla bij de rand van het dorp rechts af. Zo kom je bij enkele taverna's in een weelderig groen dal. Hier ontspringen krachtige **bronnen** 3 die Rethymnon van drinkwater voorzien. De familie Manousákas gebruikte deze als eerste om forellen te kweken en opende een restaurant in een oude watermolen. Sinds 2015 importeert men ook levende steuren uit Rusland om die hier op de barbecue te leggen.

Johannesbroodbomen en heilige jonge vrouwen

Ga vervolgens terug naar het dorp en dan nog zo'n 200 m verder noordwaarts tot je bij de **Creta Carob Store** 2 komt. Hier is de familie Manousákas een paar jaar geleden begonnen de op Kreta veelvoorkomende johannesbroodbomen commercieel te exploiteren. In deze winkel zijn tal van producten te koop die zijn gemaakt van de lange bruine peulen van deze boom.

Meteen daarna loopt een zijweg naar rechts omhoog in de richting van Kato Poros. Aan deze weg staat 400 m verderop links het bord 'Church of Holy Virgins/Cemetery of Ancient Lappa'. Al na 100 m zie je links in de lage rotswand het eerste antieke graf uit de periode tussen 100 v.Chr. en 200 n.Chr.

Na nog eens 150 m bereik je de **Kapel van de Vijf Heilige Maagden** 4. Op het pleintje ervoor en bij de rotswand achter de kapel kun je talloze andere rotsgraven ontdekken en betreden.

In de zomer kun je met de trein naar Argyrópoli. Dan rijdt vanaf Georgiúpoli een *trenáki* omhoog. Zonder rails, over de weg, maar wel met een locomotief.

Lijkt het alsof je in lui-lekkerland bent beland? Zulte heerlijke vruchten kom je niet elke dag tegen. Geniet ervan!

INFO EN OPENINGSTIJDEN

Graven en **kapellen** zijn altijd gratis toegankelijk.

Lappa Avocado 1: Episkopis-Chóra Sfakion 11, Argyrópoli, tel. 28310 810 70, lappa-avocado.gr.

Creta Carob Store 2: tel. 28310 811 50, cretacarob.com.

ETEN EN DRINKEN

Heerlijke forel vind je in **Au vieux Moulin** 1 (tel. 28310 812 09, dag. vanaf 11 uur, €€).

Uitneembare kaart: F 4

uitzicht op de haven en een goed voorziene bar: dat is voldoende om in Sitía de meest trendy cocktailbar te worden. Aan de kustweg nabij de veersteiger, dag. vanaf 18 uur

📌 Informatie

Archeologisch Museum: Odós Praissou (weg naar Ierápetra), wo.-ma. 8.30-15.30 uur, €3/2.

Stadsbus: ktelherlas.gr.

Busstation: nabij de rotonde tussen de wegen naar Heraklion en Ierápetra.

IN DE OMGEVING

Verlaten stad

Petrás (🚶 R 4) en **Agía Fotiá** (🚶 R 4) In deze twee dorpen ga je nogmaals terug in de geschiedenis. De rit naar het dorp **Petrás** is eigenlijk alleen interessant voor wie graag de oude paleizen bekijkt. Hier zijn tussen de huidige bebouwing nog een paar imposante fundamenten te zien. Veel opwindender zijn iets verderop links van de weg de **resten van de hellenistische stad Tryptios** met muren die nog tot heuphoogte bewaard zijn gebleven en een mooi uitzicht op Sitía. Volg daarna in het dorp **Agía Fotiá** de bordjes 'Saint Fotia Archaeological Site'. Eerst zie je aan de linkerkant een **vroeg-Minoïsche necropool** met meer dan 250 graven, daarna bereik je de omheinde

Wereldwijd stimuleert UNESCO de oprichting van geoparken die vergelijkbaar zijn met onze natuurparken. Ook het hele oosten van Kreta is er een. Er zijn vijftien georoutes, waarvan je de beschrijving kunt downloaden op sitia.geopark.gr. Brochures hierover en over andere onderwerpen zijn gratis verkrijgbaar bij het informatiebureau aan de kustweg van Sitía.

Kouphóta Hill. Deze slechts 26 m hoge heuvel is bijzonder interessant voor archeologen. De muurresten hier bestrijken namelijk drie verschillende tijdperken. In het zuidwesten vestigden zich nieuwe bewoners in de vroeg-Minoïsche tijd, omstreeks 2100 v.Chr. De meeste muurresten zijn van een rechthoekig gebouw uit de periode 2100-1950 v.Chr. Het bestond uit acht 'wooneenheden' met elk twee of drie kamers binnen een 'stadsmuur', met verder ook een centraal plein en een magazijn. Was dit misschien het eerste Minoïsche dorp op Kreta? Rond 1850 v.Chr. werd het verlaten; in de eeuwen erna werden op de ruïnes twee ronde graven met een doorsnede van 3 m en 7 m aangelegd.

Vái en het 'Verre Oosten' 🚶 R 4

Net voorbij Sitía verandert Kreta van karakter. Het landschap doet denken aan het Midden-Oosten (► blz. 100). Vooral midden in de zomer en in de herfst lijkt het een schrale steppe, nabij de oostkust zijn tal van kloven en ravijnen, met roodachtig glinsterende rotsen en een donkerrode bodem. Hier liggen maar weinig dorpen, maar mooie stranden zijn er volop. Er zijn echter plannen om een ongerept deel van de regio toeristisch verder te ontwikkelen, met maar liefst drie golfbanen in een omgeving waar weinig water beschikbaar is. Het is hier nu nog op z'n mooist!

Geloof binnen muren

Toploúklooster 🚶 R 4

De monniken van het Toploúklooster, dat als een vesting te midden van het schrale rotslandschap staat, hebben weinig op met de natuur om hen heen. Ze hebben hun uitgestrekte landerijen verkocht aan een groot internationaal concern dat in het nu nog ongerepte landschap een gigantisch luxehotel wil

bouwen. Je kunt je afvragen of de nieuwe arbeidsplaatsen dit rechtvaardigen. Het klooster zelf werd omstreeks 1500 gesticht. Het kan bogen op indrukwekkende verdedigingsmuren en een **omvangrijke iconencollectie**.

Dag. 9-18, €4

Breekt een gouden toekomst aan? Itanos 🚶 R 4

Itanos zal zeer sterk te lijden hebben onder dit geplande grote project. Tot het begin van de bouw ergens na 2022 heeft het landschap nog de charme van een soort Afrikaans steppegebied. Tussen agrarische gebouwen met platte daken en hoge palmen kun je rondwandelen tussen de resten van een kleine havenstad, die meer dan 1400 jaar lang, in de 9e eeuw, werd bewoond. Drie vrijwel altijd verlaten **zand- en kiezelstranden** liggen vlak bij de rand van het uitgestrekte terrein met **opgravingen**.

Tussen de mensen

Palmenstrand van Vái 🚶 R 4

Net zo rustig als in Itanos was het vroeger ook op Kreta's beroemde palmenstrand van Vái. Nu zijn hier de parkeerterreinen bijna net zo groot als

het – niet toegankelijke – **palmbos**.

Op een gebied van 32 ha groeit hier de Kretenzische palm *phoenix theophrasti*. Een paar palmen aan de rand bieden schaduw aan enkele bezoekers van het ongeveer 200 m lange **zandstrand**, waar ook een watersportstation zijn diensten aanbiedt. De goede **taverna** en de **strandtent** worden gepacht van het Toploúklooster, dat ook hier 'grootgrondbezitter' is.

Surfen en eten

Palékastró 🚶 R 4

Vái is voor tourbussen meestal het eindpunt, naar Palékastró reist men vervolgens op eigen gelegenheid. Het pas na 1850 gebouwde dorp heeft nog steeds een zeer landelijk karakter. Het is aan te raden om een scooter te huren, want de dichtstbijzijnde stranden liggen 2 km van het dorp. Hiervan is het **Chiónastrand** voor toeristen zeer interessant: je vindt er niet alleen drie uitstekende, authentieke **vistaverna's**, maar ook de opgravingen van de **laat-Minoïsche stad Diktá** (Rousolákkos), met uitgestrekte delen van straten en fundamenten van een groot aantal woonhuizen.

Voor wie van rust en natuur houdt, is Palékastró het juiste adres. Bustoeristen zie je hier niet